

CSÖRTE

(Forgatókönyv)

DEÁK FERENC

FŐBB SZEMÉLYEK:

TOMI, AGI, FERI, ZSUZSA, ETA, RIA, KATI, LACI, FLÓRI, IMRE, GÉZA, BOHUS, VIDA, KORMÁNYOS PÁL, KORMÁNYOSNÉ, TAMÁS, VERONA, I. KÖVÉR, II. KÖVÉR, III. KÖVÉR I. VENDÉG, II. VENDÉG, III. VENDÉG, VÍVÁSOKTATÓ, SZERKESZTŐ, PAP ÉS MÁSOK.

VÍVÓTEREM

Teljes csend. Hatalmas, csupa fény terem, néhol stílbútordarabok. Közvetlenül a kamera előtt két oldalról idegesen, fenyegetően egymás felé közelít két kardpenge. Minden kis mozdulatban benne van a fondorkodás, az ellenfél próbálgatása, de a veszélyes kibívás is. Rángások, érintések, csapás. Egymástól távolodnak, aztán újból rohamoznak: csupa villogás, amit a kamera egész közlelről kísér. Pengék fémes csattanása, suhanása. A kamera most már nem nyugodt, hanem két éri a két tör harcát: hol jobbra, hol balra iramodik utánuk, de a vívókat még mindig nem látjuk. Amikor az Oktató megszólal, a pengék megállnak a levegőben. A harc alatt halljuk az egyre felerősödő lélegzést is: az ellenfelek néha kis, halk nyögéssel, morgással, torokköszörüléssel kísérik az összecsapást. Halljuk a támadó és a visszavonuló lábdobbanását is.

VÍVÁSOKTATÓ (OFF): Kérem szépen, nem vállból! hadonászunk! Hogy beszéltük meg, hogyan mozog a csukló? És a lábunk? Nem toporzékolunk, kérem, hanem... Miért állunk így? Hogy az ellenfélnek minél kisebb felületet nyújtunk. Kérem szépen, jegyezzék meg: ez a csörte életük végéig tart!

A két törpenge most kivonul a képből, helyette egész más kardtípus jelenik meg, és némi tétovázás után kegyetlenül összecsap. A kép kime-

revedik. Itt megy a főcím: CSÖRTE. A Művészeti Akadémia színművészeti tagozatának növendékeit látjuk vívóóráán. Több csoportban vívóznak, az Oktató odamegy egyik-másikhoz, tanácsot ad.

HOSSZÚ, FEHÉR FOLYOSÓ

Kötetlen beszélgetés, egyik-másik nagyot fúj, van, aki izomlázra panaszkodik. Feri, Ági, Zsuzsa, Eta, Ria, Kati, Laci, Flóri, Imre és Géza a vívás után távoznak. A lányok útközben fészülködnek. Feri most bújjik bele a pulóverébe, egyetlen mozdulattal meg is öleli Ágit, annak kiesik a kezéből a fésű, Ferivel egyszerre hajolnak érte, és összekoppan a fejük. Nevetnek.

LOVAGLÁS

Kimondottan szép, ébredő mező, erdőszéle, lankások, madáracsicsérgés, tavaszi, gyorsan futó felhők az égen. Az imént látott növendékek most lovaglónadrágban, zsakettben, zsokésapkával (divatossal) a fejükön, kifeízített derékkal lovagolnak. E képek alatt megy a további „magasröptű” beszélgetés.

FERI: „Még fegyverem se volt, mikor rám tört a zsarnok.

Láttam Pirithoust, kiért hő könnyem omlott,

Milként lett iszonyú szörnyeknek eledel,

Amiket ez a gaz embervéren nevel.

Engem meg valksötét, mély üregbe zárat,

Tőszomszédságában az árnybéli háznak.”

ETA: A Racine-szöveg talán itt a legstatikusabb. Az ember bővületében van a versnek, de mitévő legyen a színész? Vegye magát „rövidre” és hagyja, hogy ostorcsapások sorozataként folyjon a költemény, vagy kövesse a belső lüktetést, lépjen, mozogjon, azonosuljon a SZÍNPADIVAL?

ÁGI: De Phaedra tele van mozgással. Én nem tudnám állva, ácsorogva visszaadni. Engem nem hagy.

BÉRI: Brecht valamelyik írásában az emóciókról így beszél: „A művészetben az emóciók előfordulásának leghelyesebb módja az, ahogy azok általában az életben is előfordulnak. Az ember nem azért él, hogy emóciói legyenek, hanem él és emóciói vannak.”

ZSUZSA: Ez így irtó erős, de Ági nem az emócióból indul ki...

FLÓRI: De épp azt mondja, hogy...

ÁGI: Ez itt két dolog, az egyik RACINE, a másik BRECHT, én meg a harmadik...

LACI: No, mire gondoltál?

Ági a csapatból előugrat és kitör, átszellemült arccal messze elvágat. A kamera követi. Hosszú vágatás. Végül teljesen egyedül marad.

KÁVÉHÁZ

Hőseink egy csodálatos, modern kávéházban egy nagy asztalnál ülnek. Tomit most látjuk először. Beszélgetés, zsidongás, nevetés, az asztalon italok, cigarettafüst.

TOMI: Na, mondd meg nekik... Gyerekek, a szerkesztő segíteni akar. *A szerkesztő táskát tesz le az asztalra. Fontoskodik.*

SZERKESZTŐ: Te, ez nekem nagyon tetszik... de... hogy mondjam... egy kicsit bizarr...

TOMI: De hát ez a színház, ez mindig több, mint az élet... a ti életek.

SZERKESZTŐ: Ez malícia...

TOMI: Köszönöm szépen. Tudod-e, mi vár ránk, meg az utánunk következőkre, ha a színházakban így folytatódnak a dolgok, mint eddig? Elmegyünk suszternek, mint ahogy azelőtt a suszterek jöttek színházat csinálni. És végül mi is suszterek leszünk.

SZERKESZTŐ: És ti épp a színházban akarjátok megváltani a világot?

TOMI: Mert nem akarok a függönyök mögött betokosodni.

Derülés.

ÁGI: Ahol minden este illedelmesen megtapsolnak. Aztán mehetünk haza, mindenki a maga vackára.

MOTEL, HAJNAL

Kisebb kocsi karaván kanyarodik ki a városból, a műútra. Öt kocsi a hajnali derengésben. Nótázó hallatszik valamelyik kocsiból. Aztán a többiből is. Vágás. A kocsisor egy motel előtt parkol. Az utasok kikászálódznak, mennek vécére, itt még minden csillogó, steril, tiszta. Asztalhoz ülnek, kávéét kérik. Nevetés, jókedv. Feri nagy napszemüveg mögé bújt.

FLÓRI: Te, Tomi, nagyon gyűrött vagy.

KATI: Sok volt a jóból, mi?

ETA: De tartja magát.

FERI: Te, Tomi, nem volt valamelyik őszöd dzsen-tri?

Nevetés.

TOMI: Apai vagy anyai ágon kérdeed?

Röhög. Jön a kávé és Tomi elé egy gyomorkeserű. Zsuzsa megszagolja, elfintorodik. Kacaj.

ÁGI: Gyomorkeserűzünk, gyomorkeserűzünk, a színház meg üres?

TOMI: Csak ne tessék még lazítani!

ZSUZSA: Pedig én azt hittem: jön a szent szabadság!

Nevetés.

TOMI: Tessék ismét igénybe venni a mellékhelyiségeket, már akinek szüksége van rá, és méltóztassanak befáradni a kocsikba.

Nevetés, indulás, ismét dal.

IRODA

Kis községi közigazgatási épület, iroda. Az irodában egy kopaszodó elvtárs, szedi, veszi az aktáit, hóna alá csapja a táskáját. Indul kijelé, utána Tomi és Feri. Hosszú, kopott folyosó.

TOMI: Vida elvtárs, ragaszkodj hozzá, hogy...

VIDA: Igen

FALUSI UTCA, UDVAR

Utcán: elől Vida, utána Feri és Tomi. Benyitnak egy parasztház udvarába. Az udvar közepén öt csillogó-villogó autó, egy szamárfogat kis ekbóssal. Rendezkedés, csomagolás, halk beszélgetés. Odébb Laci és Géza egy sátrat próbálnak felverni, nem megy. Szóváltás a koncepció körül.

TOMI: Gyerekek, gyertek közelebb... ez itt Vida elvtárs, a községi művelődési érdekközösség titkára. Vele tárgyaltam hosszú hónapokon át...

Vida körülnéz, idegesen, mintha a saját udvarából lopnának épp most valamit és semmit se tehet ellene.

VIDA: Hát így... szóval eljött az indulás napja... Igen... mi, szegény kis község vagyunk... számunkra ez a ti „kedvteléseitek” igen sokba kerül... De ha már ilyen kivételes helyzetbe hoztatok bennünket, nehogy botrány legyen belőle, mert akkor oda a fejem. Márpedig én harminc éve ügyelek rá, meg a rendre, mert a kettő ugyanaz.

A ház felé tekint, ahol néhány újságíró beszélget, két fotós fényképezi a társaságot.

VIDA: Ezek meg itten kik?

TOMI: Újságírók. Elkísértek bennünket az indulás színhelyéig.

VIDA: Na, még csak ez kellett. Mi a fenének csődítettétek ide még őket is a nyakamra?

TOMI: De, Vida elvtárs, százszor megbeszéltük már, ennek a mi akciónknak szélesebb társadalmi jelentősége van...

VIDA: És... hogy fogtok ti ott... gondolom: hogy alszatok majd?

FERI: Sátrakban, meg ahol jön...

VIDA: *(mustrálja a színésznőket)* Lesz ott minden... látom én már... az isten vert volna meg, amikor szóba álltam veletek... SZÓVAL: SEMMI BOTRÁNY, MEG ILYESMI...

Sarkon fordul, és megy ki a kapun. A társaság pukkadozik a kacagástól, majd hangosan kacag. Most megjelenik a kocsi.

TOMI: Hé, társaság, itt a munkatársunk: Bohus bácsi.

BOHUS: Szóval azt mindjárt az elején megmondom: én azért vagyok itt, mert Vida elvtárs szerint én vagyok a legjáratasabb ezekben a dolgokban... én mindent tudok, oszt így is lesz.

Nevetés. Bohus komoran végigtekint a népen, aztán megy, intézi a dolgát.

TOMI: Még egyszer: a színészi feladatokon kívül a következő mun-

kabeosztás érvényes: kosztümelelős — Kati, a pénztáros én vagyok, az étkezésért Ági felel, beszerző — Laci...

BOHUS: (*hirtelen megjelenik*) Ez itt nem jó beszerzőnek. Ez csal, látszik rajta. Majd ez itt... hogy hívnak?

LACI: Laci.

BOHUS: Én a veséjébe látok mindenkinek.

Megdöbbenés.

TOMI: Bohus bá', intézze csak a szamarak ügyeit, jó?

BOHUS: Nézd ecsém, engem még senki se utasított így rendre! Mit gondolsz, kivel van dolog, mi? Majd Vida elvtárs...

Fenyegetőzni akar, de Tomi elvágja.

TOMI: Az egész úton ÉN parancsolok, és ezt vegyüik le a napirendről, vagy mehet haza!

BOHUS: En a negyvenkilences huszárezredben...

TOMI: ...kellékes — Flórián, tábornester — Feri!

BOHUS: Volt katona?

FERI: Nem.

Bohus most más hangon Tomihoz.

BOHUS: Add a kezem alá egy-két napra...

TOMI: Egészségügyi — Zsuzsa, smink — Ria. (*Bohus*hoz) Be van csomagolva minden?

BOHUS: Te, add a kezem alá ezt a böhom nagy pasit...

Tomi nem hallgatja, odamegy az ekhóshoz, megvizsgálja.

TOMI: Az első tanyacsoport ide nyolc kilométer. A kocsmában van színpad is, ha esni talál...

BOHUS: Nem esik.

TOMI: Még egy próba, itt az udvaron, kellékek nélkül, aztán ebéd, kis pihenő, és indulunk.

TISZTASZOBA

A tisztaszobában heverésznek a lányok. Csend. A falióra áll. Kati nézi az óráját.

ÁGI: Mehetnéked van.

KATI: Remeg minden porcikám, nem tudok pihenni...

ZSUZSA: Hullámokban jön: hiszem, nagyon hiszem, aztán félek tőle, nem hiszek benne. Jön a lebukás...

RIA: Akkor az a lebukás, hogy egyáltalán ezt választottuk.

Csend. Ági nézelődik.

ÁGI: Hogy tudtak az emberek ennyi lelket vinni minden tárgyba... még a falakba is...

Az ajtóban megjelenik Tomi.

TOMI: Nem megy a pihenés, mi? Akkor inkább induljunk.

FALUSZÉLE

Megy az ekhós, utána ballagnak a Vendégszínház tagjai. Párokban beszélgetnek.

TOMI: Gyerekek, minden az első fellépéstől függ. Ha az bevág, a többi magától jön.

FLÓRI: Húzd rá cigány!

Laci előveszi a gitárját, pengeti, dalolni kezdenek. Bohus behúzza a nyakát, és csak néha sandít vissza. (A szerző ajánlata, hogy itt megzenésített József Attilát énekeljenek.)

HATÁR

Egy kukoricatábla mellett áll a karaván, beöltözés. Bohus a szamarak körül téblábol, de állandóan az öltözőkődők felé kandikál. Feri a táskájából elővon egy flaskát.

FERI: Egy beöntés nem árt!

A flaska előbb a gazdájánál időz, aztán sorra jár.

TANYACSOPORT

Közelednek a tanyacsoporthoz, a színház tagjai belekezdnek a hívogatóba. Előbb dobpergés, aztán trombita.

TOMI: Indítunk.

Végig egetverő lárma, dobolás, ujjongatás. Kolompolás. A tanyák népe gyanakodva néz a jövevényekre, van, aki kisomfordál a ház elé, van, aki az ablak függönye mögül leselkedik.

— Itt a Vendégszínház!

— Megérkezett a Vendégszínház!

— Ma délután négykor tartjuk az előadást, itt Mari néni háza előtt!

— Hozzanak magukkal kisszékét, nagyszékét, padot vagy otománt.

— Kispénzt, nagypénzt, kontyalávalót.

— Itt a soha vissza nem térő alkalom: a Vendégszínház először!

— A Vendégszínház másodszor!

— A Vendégszínház harmadszor!

— Ma délután nem hatkor.

— Ma délután négykor!

— A két csősz meg a két feleség, juhuuu!

— És a lónak vélt menyasszony! Ijuhuuu!

— A dinnye már rég lőrinces, ám a szépasszony...

— Kinek a lábát fogta meg az ördög? Ezt is megtudják, ha megnézik a Vendégszínház mai előadását!

1. ELŐADÁS — TÉR

A menet elfoglalja a kis teret, ott megáll az ekhós, kezdődik a cihelődés: sátorverés, a kellékek előkészítése.

KOC SMA

Kocsma. Biliárdozás. A golyók csattannak, szétfutnak.

I. VENDÉG: Nem látom a medvét.

I. Vendég félrevonta a piszkos függönyt az ajtón, és néz kifelé; kezében dáká és fityók. Kicsit ittasak.

II. VENDÉG: Lökj.

III. VENDÉG: Nem én.

II. VENDÉG: Megnézed?

III. Vendég indul kifelé, félretolja az ajtóból I. Vendéget.

III. VENDÉG: Etetem a disznókat.

Kiüssza a fityókot, és tovább bámul ki a tér túlsó felére, ahol a színház táborozik. Látni, ahogy Feri nagy szusszal fújja a gumimatracot.

I. VENDÉG: Marha nagy pasi.

II. VENDÉG: Mi?

Visszanéz, ez még mindig célozgat.

I. VENDÉG: Süsd meg...

II. VENDÉG: Majd meglátod, hogy sikerül. Gombár Topolyán annyiszor csinálta, amennyiszor akarta.

I. VENDÉG: Gyere, odamegyünk...

KOC SMA ELŐTT

I. és II. Vendég ólálkodik a tábor körül.

TOMI: Jó napot.

I. VENDÉG: Hova valók?

FERI: Nézzen ránk, és kérdeni se kell?

II. VENDÉG: Evvel a két nyuszival?

BOHUS: Nyuszival, mi? Az édesanyáddal!

Bohus előugrik, dühös. Tomi odalép Bohus elé, int neki, hogy hagyja a dolgot.

TOMI: Eljönnek az előadásra?

I. VENDÉG: Medve?

FLÓRI: Mi színészek vagyunk, jó ember...

II. VENDÉG: Színdaraboznak?

I. VENDÉG: Majom sincs? Meg galambok?

Egy csapat mezei galamb száll föl a kék égbe, mindenki arra néz.

TOMI: Szóljon a szomszédoknak, rokonoknak, jöjjenek el, legalább egy kicsit nevetnek majd.

II. VENDÉG: Tudtok biliárdozni?

LACI: Azt is lehet utána.

I. VENDÉG: Járt itt egy, az ette az ablaküvegeket, meg a zsilettekét.

Feri odanyújtja neki a flaskát, annak felcsillan a szeme, de csak nyel egyet, és a keze félúton megáll.

FERI: Na, nem méreg.

I. VENDÉG: Mi van benne?

FERI: Viszki...

I. VENDÉG: Kóbojital?

Fogja az üveget, előbb óvatosan kortyint, aztán meghúzza, nyújtja a társának, de az nemet int a fejével. Még egyszer meghúzza, tenyerével letörli az üveg száját, és visszaadja.

I. VENDÉG: Mindenkit itatnak?

FERI: Nem. Csak a stramm embereket.

I. VENDÉG: Majd kiterelem én az atyafiságot...

TOMI: Négyre.

2. ELŐADÁS, TÉR, ESTE

A sátrak felverve, néhány gyerek térfereg a színészek körül. Bohus csutakolja a szamarait. Eta szöveget ismételi, már beöltözve. Ria a többiek sminkelésével van elfoglalva. Tomi idegesen le-föl sétál. Vacsora-készítés. Mindenki éhes és ideges.

TOMI: Most mutassuk meg, fiúk. Most játszhatunk csak igazából.

FERI: Ne ügyeleji főnök! Nem leszünk jobbak, ha itt meditálsz.

KATI: Te azt hiszed, le lehet bukni?

TOMI: Attól félek, hogy csak itt lehet lebukni.

ÁGI: Úgy jártunk, mint Kacsza Pali a lakatlan szigeten.

KATI: Van konzerv, nincs nyitó, mi?

BOHUS: Na lám...

TOMI: Késsel is fel lehet vágni: alumíniumfólia...

ÁGI: De a pástétomot?

FERI: Irtó parlagiak vagytok...

TOMI: Még fél óra...

Csend, mindnyájan elkészültek, a tanyák felé figyelnek. Sehol senki. Egy-egy szekér érkezik szárral, kukoricával, tökkel. Egy csikó áll meg egy pillanatra a színészek előtt, és nézi őket. Ria rányújtja a nyelvét. Nevetés. A csikó most a szamarakat nézi. A csikó elszalad.

VACSORA UTÁN

A tanyák felől lassan jönnek az emberek. Előbb néhány asszony kisézékkel, aztán jönnek férfiak, gyerekek is. A zsinanggal megjelölt színpadon kívül telepszene le, és némán néznek az ekhós irányába.

UGYANAZ A HELYSZÍN — NÉZŐKKEL

A sátorcsoport és az ekhós körül kb. száz ember áll, ül. Csend. Dobpergés, harsona. Bevezető játék.

FERI: Mélyen tisztelt közönség, íme a Vendégszínház első előadása.

ÁGI: Előbb a DINNYÉKET látják, de még milyeneket!

Dobpergés. Harsona.

FERI: Ki szavaz a szépasszonyra?

ÁGI: Ki szavaz a csúnyára?

Dobpergés, harsona. Tomi a szekér mögött suttog néhány színésszel.

TOMI: Felsülünk, az istenit.

LACI: Mintha virrasztóban lennének!

ÁGI: Akkor indulhatunk, mélyen tisztelt közönség?

NÉZŐ: De 'isz mos' gyüttek!

Kacaj, a nép felengedett. Tomi fellélegzett, int, hogy indulhat a játék. Ő maga a közönség közé vegyül.

TENGERICSŐSZ: Ejnye a zistenit, mit gondolkodik kend, koma?

DINNYECSŐSZ: Ezen a dinnyén, koma.

TENGERICSŐSZ: Oszt mit gondolkodik kend ezen a dinnyén koma?

DINNYECSŐSZ: Hát csak azt gondolom, hogy hát milyen lehet az asszony, amikor annyi ruha van rajta, mint ezen a dinnyén.

TENGERICSŐSZ: Ojnye, de bolondokat gondol kend ebbe a nagy éccakába. Hát mi köze hozzá?

DINNYECSŐSZ: Mert hát ugye, ha az ember úgy setétbe megtapogati az asszonyt, az is ilyen gömbölyű, igaz-e, mint ez a görögdinnye?

Derülés a közönség között.

TENGERICSŐSZ: De úgy nézem, inkább olyan, minte ez a sárga, e.

DINNYECSŐSZ: De bion görög a. Elő!-hátnl csupa síma-gömbölyű...

Derülés.

TENGERICSŐSZ: A fenét gömbölyű! Ráncos, meg lottyadt, meg olyan gerezdes, mint a sárgadinnye.

Folyik a játék. Tomi figyeli a közönséget, velük reagál, az I. Vendég oldalba böki, és kacsint, összerosolyognak. Vágás. Taps, vége a játéknak, a színészek mind a három-négy játékból előlépnek és meghajolnak. Dob, harsona.

FÉRI: Nem vagyunk koldusok, de ha megtisztelnek néhány vassal bennünket, a művészetet tisztelték meg vele.

Leemeli a kalapját, és körüljár a közönség előtt. A tanyák népe csak nem tágit. A viharlámpák is kigyúlnak, annak fényében nézik egymást. Tűz lobban, körülötte a színészek, nyárson szalonnát sütnék, mögöttük a tanyák népe figyel csendben, csak itt-ott hallik pissenés, halk szó. A vacsorának vége, Laci gitározik, Géza trombitál, a tanyák népe a színészek mögött. Most leülnek a magukkal hozott kis- és nagyszékelekre. Közösen dalolnak (!). I. Vendég demizsont tesz a társaság elé. Iszogatás. I. Vendég könnyezik. Öreg nénik szorosabbra vonják magukon a gúnyát, a berlinert.

I. VENDÉG: Oszt böggök... mert ilyenek vagyunk mindnyájan. Ha agyonvernek, megmosolygjuk, ha megtisztelnek...

Szipog, iszik. Egy öreg nézi a sátrakat.

ÖREG: Befagy a seggetek itt az éccaka.

I. VENDÉG: Samu bá', hallgasson ken'.

ÖREG: Mi bajod, csak mondom...

I. VENDÉG: Mert én is itt aluszom velük meg az egész Kószó csa-

lád... Rakjuk a tüzet, virrasztunk, mert ezek olyan istentől jöttek, amelyik vidám, meg egyszerű...

Éles vágás: felgyorsuló ritmusú képsorok — dal, kialvó tűz, szendergő emberek, néhány suba, csend.

TÉR — REGGEL

Hajnal. Az ekhós indulásra készen, a csapat is. Most többfelől szekerek közelítenek, rajtuk a csípős hidegben a mezőre indulók. Ismerős arcok az esti közönség közül. A szikrázó szőrű lovak a körbeálló szekerek előtt különös ellentétei Bohus szamarainak. Csend. Egy öregasszony jön, fehér abroszban hoz valamit. Megáll, és átadja Tominak, az Aginak adja az ajándékot. Agi kibontja a batyut: szép, nagy, nevető, friss kenyér. A szekerek indulnak kalapemelés. Képek. Az ekhós az ellenkező irányba megy.

DŰLŐŰT

Hosszú, végeláthatatlan dűlő. Megy az ekhós, megy a Vendégszínház. Dal. Most Zsuzsa előrejut, megfordul, és hátrafelé lépkedve mondja a verset, mintegy kihívásként.

ZSUZSA: Ó, élet fáí, mikor ér a tél:

Nem értünk egyet.

Ősztön, mint a vándormadarat, nem visz.

Késve-maradozva kapunk föl

egy-egy szélre hirtelen,

s hullunk megint le részvétlen tavakra.

KATI: Rilke.

Taps.

FERI: Egy vigaszt még dédelgetek: bennem tiszta szív dobog.

Lehet mégis: egyszer életemben én is gyilkolok.

S engem is majd így vezet feledni éppen ez az út.

Vasra verve visznek megszeretni az örök háborút...

Kati átveszi a versmondást, kibontott mellel.

KATI: ... Mosolyogva lépdelek, kitárva büszke mellemet,

szél lehelget lépteim nyomára.

s mindent eltemet...

Taps, derülés.

MIND (*kiabálva*): Jeszenyin! Jeszenyin!

Bohus behúzott nyakkal figyel, visszatekinget a néha kergetőző, egymást heccelő, aztán egymásba ölelkező fiatalok felé. Megszorítja az ostort.

BOHUS: Széllal bélelt banda... Na, majd lesz ennek föjtje...

ÁROK — SZEKÉRREL

ETA: Nem volt ló, csak lengő sörény.

Nem volt cél már, csak vágtatás.
Nem volt szerelem, csak „SZERETLEK”.

Szív se, csak dobogás, —
dadogás, kapkodás! Hiszen jövő se már, csak elmúlás.

Egy felfordult szekeret emelnek ki mindnyájan az út menti árokából. A szárkévék alól előbb egy ijedt öregember, aztán egy öregasszony kászálódik elő. Az öreg keresi a kalapját a kévék alatt. Nézik egymást, megsimogatja a lovait.

ÖREG: Pedig tudják az utat . . .

Pihenés egy tó mellett. Az ekhós mögött csörömpölés, kiáltozás. Egy lábos repül a menekülő Feri után. Feri sunyin nevet.

ETA: (OFF) Te kéjenc, te szatír, te mániás!

TÓ PARTJÁN

Egy kikötött ladikban Feri és Agi. Feri ölelése mesterkéltné, aztán lehányatlik a keze. Agi mereven néz a messziségekbe.

FERI: Nem érezlek.

ÁGI: Pedig azt hittük . . .

FERI: A kurva jó istenit!

ÁGI: Ez is hamis!

Nyújtja Feri felé az ökölbe szorított kezét.

FERI: Harapj meg.

ÁGI: Te, ne gyere hozzám az éjjel.

FERI: Ezt sem érzem.

ÁGI: A többiek mit érezhetnek? . . .

FERI: Pedig, ha a célt, a SZENT CÉLT nézzük, azzal semmi baj.

ÁGI: Most látom: én téged nem ismerlek.

FERI: Jó, nem bántalak az éjjel.

ÁGI: Jóképű vagy . . .

FERI: Tudod mit?

Feri ingerülten feláll, és otthagyja Agit.

Agi nem fordul utána, de figyel, hogy távolodnak a léptei, aztán fel szabadultan nagyot, mélyet lélegzik. Arcán egy kis derű, ahogy felpillant az égre.

ISKOLA

Elhagyott tanyaiskola ajtaja végre nagy nehezen kinyílik. Laci nagy köteg szalmát visz be. A régi iskolaszolga, egy megrokkant öreg, ténferreg le-föl a szalmát behordó fiatalok között. Csupa pókháló, por minden, de az ablaküvegek egészek. Ezt Tomi külön megszemléli.

TOMI: Mondja, pedellus, ilyen jó gyerekeik vannak?

PEDELLUS: A legrosszabbak a világon. Mer' tíz éve nincs gyerek . . .

A repedezett iskolatáblán egy régi letörölt mondat néhány ottfelejtett szótágja. Még a kréta is a helyén, meg a kiszáradt törlőrongy. Agi nézi

a már nem látszó sorok maradványait. A pedellus le akarja törölni, de ő gyengéden megfogja a kezét.

ÁGI: Legalább ez maradjon...

PEDELLUS: Hát ha kikerekedik egyszer?

ÁGI: Hát ha.

PEDELLUS: *(a lábcsonkjára mutat):* Nézze: ez se nő ki többé...

ÁGI: De néha fáj, amit elvesztett, mintha megvolna...

PEDELLUS: Pontosán mintha megvolna. Érzem is, mozgatom is, eső elött nyilatlik, mintha megvolna... honnan tudod, gyerekem?

3. ELŐADÁS

A Vendégszínház előadása. A közönség itt népesebb az előbbinél.

VINCE: ... Furton-furt csak trécselsz, s rögtön itt a vendég! Szomjan vész, ha nem kap hűvös bort.

ZSUZSA: Na tessék! Ő mond szószátyárnak, s neki jár a szája!

VINCE: Hallgass már el, Zsuzsa, s eredj a pincébe! Átkozott fehérnép, verni kéne mindet. De, lám! Jön egy ember, és felém tekintet! Ez a lócsiszár lesz, oly ravasz a képe, maga ösztövé, ám degesz az erszénye, szimatol az orra, szemei vadásznak — ez a lócsiszár lesz!

GERGELY: Békesség e háznak. (Ő lesz az apósom, ez a morcos ember, remélem a lánya kedvesebb s megkedvel.) Békesség e háznak s a jó embereknek. Messzi földről jöttem...

Megy a játék, most a háttérben Tomi az ottmaradt színészekhez beszél.

TOMI: Gyerekek, ez egyre jobban megy. Bohus, gyorsan számolja össze hányan vannak.

BOHUS: De ha mozognak...

Derülés a közönség körében.

TOMI: Nem mozognak, csak nevetnek.

Bohus tesz néhány lépést, aztán visszajön.

BOHUS: Mászálnak ott hátul...

TOMI: Egy huszárnak a negyvenkilences lovasezredből mit számít egy kis mászkálás. Nézze, Bohus, ezt csak maga tudja elvégezni...

Derülés a közönség körében. Bohus a játéktér felé int.

BOHUS: Én is szeretném nézni ezt az izét. Na, de majd látom még... igaz?

Bohus mindenkire rányújtja a mutató ujját, és félhangosan számol, de egy kicsit odafigyel a játékerre, és összezavarodik, aztán előlről kezd. A közönség már rá is figyelni kezd, aztán már rajta nevetnek, észreveszi, és visszafordul a kocsi mögé.

GERGELY: A portékát jöttem meggusztálni. Mondja, hogy hívják a kedvest?

VINCE: A kedvest? Otromba inkább az, nem kedves. Manci névre hallgat, izmos, egészséges, nagy fogai vannak, Miska, a lovászom több-

szőr megkefélte. Jó dolgos a Miska, tíz arany a bére. Még az alhasát is megvakarta néha, hogy kedvére legyen kendnek a portéka.

Nagy kacaj.

GERGELY: Micsoda? Miska megkefélte Mancit? Gúnyt űz-é belőlem, bátyám, vagy haragszik?

VINCE: Miért haragudnék? Magam se voltam rest, a saját kezemmel gondoztam a „kedvest”, amikor a Miska nagyon be volt rúgva, biz’ magam csináltam, rám maradt a munka: s idézem a régi kocsisok csapatját: a Mancit mindnyájan szívesen vakarták!

Hatalmas bahota. Az ekhós mögött a színésznők átöltöznek, a közönség közül, a férfinép néhány tagja nagy élvezettel nézi ezt a „mellék-jelenetet”.

KALAPOZÁS

Egy öreg néni odamegy Ferihez, megöleli, megsimogatja az arcát.

NÉNI: Ó, istenem. A mi Oszkárunk is ilyen vót... elvitte a messi föld... Egész idő alatt mintha űtet hallgattam volna, neki nevettem... Drága gyérekem, nagyon szípen köszönöm, és a jóisten vigyázzon rád, még minnyátokra... Mer’ itt minnyájunknak megvan a maga Oszkárja.

ISKOLA — KÜLSŐ, BELSŐ

Egy nagy bádoghordóban vizet melegítenek az iskolaudvaron. Még mindig hordják bele vödörökben a vizet. Néhány helybeli, tanyasi is segítkezik.

TOMI: Tegyetek takarót arra a két ablakra...

LACI: Ugyan mi a fészkes fenének...

ETA: Téged nem lesnek meg, az biztos...

Viszik a takarókat, felszegezik a két ablakra belülről.

FLÓRI: Ennél a viharlámpánál van is mit látni...

BOHUS: Na, főnök! Mit mondtam! Ezek is visszapofáznak, oszt nekik lehet, mi?

TOMI: Csak jár a szájuk, de csinálják. Vicc az egész... Hányan voltak?

BOHUS: Vicc az egész, mi? Itt kezdődik a pokol, a hatalomvesztés... a felfordulás! Tudni kell a politikából olvasni, barátom. Minden viccből kezdődik, aztán nyikk!

Olyan mozdulatot tesz, mint amikor valakinek elvágják a torkát.

TOMI: Hányan voltak, Bohus?

BOHUS: Az elején százharman, a végén százkilencen. Leléphettek?

Bohus bosszúsan, sértődötten, katonásan tesz jelentést. Tomi bejegyzí a jegyzőfüzetbe, és otthagyja Bohust, megy az iskola felé. Odabent a lányok már alaposan nekikészülödték, a kis kád is készenlétben. Agi még mindig vakarja a bádoggádat.

AGI: Ha még egy kicsit síkáljuk, kilyukad.

TOMI: Nem szívesen adták...

KATI: Jót mulattak rajtunk...

ETA: De azért mégis rühes banda vagyunk nekik...

TOMI: Ne túlozzunk...

ETA: A saját fülemmel hallottam...

RIA: Mondd meg Ferinek, hogy ne hecceljen, mert baj lesz...

Tomí Ágira néz, az túri a tekintetét, aztán sóhajt, és lehajtja a fejét.

TOMI: Mi a fene ütött belé?

RIA: A lelketem kiszékirozza. A szépfiút játssza.

ETA: Engem se ne tapogasson, mert... Te, Ági, hogy tudsz velem...?

Ági hidegen elmosolyodik.

ÁGI: Ez az: *nem tudok velem*...

TOMI: Jó! Jó! Ne problémázzunk. Alighogy elindultunk, mindenki fontos akar lenni!

Tomí jaképnél hagyja őket. Odakint csetepáté a tűz körül.

ASSZONY: ... Mit érdekel ez engem... mér nem hoztak magukkal!

FERI: Mondom, hogy az ura adta.

ASSZONY: Adott egy kévét, de nem hogy az egészet elhordjátok!

LACI: Hát annyira sajnálja?

ASSZONY: Osz' minek kell? Hogy a seggüket jó melegvízben öblö-gessék azok a ringyók? Mi? Hogy itt félkavarjanak mindént, mi? Adott a Gyuszi, mi, adott? Odaanná az most a Jézuskát is, mert látta ezeket a ringyókat...

TOMI: Mennyibe kerül ez a két kéve szár, jóasszony?

ASSZONY: Égye még a pízit, nem ezír gyöttem én...

TOMI: Hanem?

Az Asszony most zavarban van.

ASSZONY: Osz... tük hun mosakszatok most? Ezek elfogyasszák ezt az egész hordó melegvizet... ugyé?

LACI: Nézze, néni, majd csak feltaláljuk magunkat... Nekünk a hidegvíz se árt. Nézzen csak ránk...

Kimeresztí a mellét. Az Asszony Feri felé tekinget.

ASSZONY: Mer' olyan fajankók, hogy mindénrül lemondanak...

TOMI: Na, mondja már, mivel tartozunk? Nem szeretnénk haraggal távozni...

Az Asszony habozik.

ASSZONY: Az üstben már jó meleg a víz, ott nálam. Gyűjjenek, a kamrában van a nagyteknő... Hogy törje ki a nyavalya a Gyuszit. Na gyűjön maga először, olyan gémberédett...

Karon kapja Ferit, és nevet. Az Asszony távozik, Feri vonakodik, grimaszolva visszatekinget. A kamera kíséri őket az iskola mellett, ott már ácsorog néhány kibic.

ASSZONY: Na, csak várjatok, lesz itt mindjár' televízió, ekkora é!

I. HANG: Tán vőlegínyt tanáltál, Marcsa?

II. HANG: Ebbe Gyuszi is beleszól, Marcsa!

ISKOLA — REGGEL

Őszi kora reggel, ködös, színtelen vidék, a tanyacsoport csak sejlik, a fákon levél alig. Az iskola melletti téren a Vendégszínház reggeli tornája. Tomi instruál, számol, vezeti a reggeli mozgást. A ködből előtűnik néhány szárral megrakott szekér, ott húz el a tornázók mellett.

TOMI: Törzshajlítás... Vigyázz!!! Kezet csípőre, terpeszállás, így, törzshajlítás, előre, jobbra, hátra, balra, előre. Megyünk: előre, kettő, balra, kettő, hátra, kettő, jobbra kettő, előre kettő...

Abban a pillanatban, amikor előrehajolnak, s különösen a lányok nadrágja feszül meg farban, az egyik kocsiról ostorral retteneteset sújtanak Ágira. Ági felsikolt... sír, mindenki zavarodott, a kocsin hárman ülnek, és nevetnek, hahotáznak. Az egyik tölcsért csinál tenyeréből, és kiabál. A másik kettő fulladozik a nevetéstől.

KOCSIS: VENDÉGSZÍNHÁZ, ITT A VENDÉGSZÍNHÁZ, MEGJÖTT A VENDÉGSZÍNHÁZ...

KOMP

Vágás. Nádas, mocsaras vidéken megy a csapatunk. Őszi folyó. Kompon megy át a Tiszán a Vendégszínház.

TOMI: Én nem akarom megmagyarázni...

FLÓRI: Ne is próbáld.

Feri húzza a kompot.

FERI: Öregem, ilyen demagóg még egy nincs a földön, mint a „főrendező úr”!

TOMI: Nem te üvöltöztél a legjobban a boldogságtól, mikor tárgyaltunk az egészségről?

FERI: Az is benne volt, hogy engem egy örült, féltékeny paraszt disznóölő késsel zavarász, mert a teknőjében fürödtem?

TOMI: Nem azért zavart, ne szépítsd!

FERI: Tojok az akciódra, „főrendező”!

Tomi felfortyan.

TOMI: Hát mit pofáztál akkor az ÚJ UTAKRÓL, a kíséreltettről, a bátorságról!! A szalonban, ugye, könnyű pofázni... Az életedben nem láttál eleven kubikost vagy parasztot.

GÉZA: Szóval mi, mert városban születtünk, kérlek, mi buták vagyunk, hasbeszélők?

A lányok nevetnek a vitán. A komp megérkezik a túloldalra. Ági nehezen lép le a kompról, Tomi ezt észreveszi, és meglódítja Ferit.

TOMI: Verjen agyon az isten, menj már oda hozzá... valami baja van...

Feri könyékben hirtelen behajlítja kezét; a szemtelen, megalázó mozdulatot Ági is észreveszi.

FERI: Ezt e!

TEMETŐ

A csapat egy temető mellett állt meg. A messi környéken sehol senki, de egyetlen ép ház sincs sehol, csak a keresztfák, ritka sírkövek meredeznek az ölnyi magas gazból. Hőseink most sírtól sírig mennek kis csoportokban, megkísérlik kibetűzni a feliratokat. Ági leül egy sírra, arcát tenyerébe temeti. Fölpillant: Tomi áll előtte.

TOMI: Az első szemesztertől tart köztetek...

ÁGI: Kishíján négy éve.

TOMI: Nem tartozik rám, de...

Csend. Tomi egy szemközti sírra ül, és hogy jobban lássa Ágit, félrehajítja a gázt, füvet.

ÁGI: Miért mincsenek itt most varjak?

TOMI: Az az érzésem: verekedni szeretne.

ÁGI: Feri és a verekedés. Így ijesztő nagy fene pasi, de...

TOMI: Eta megint panaszkodik rá, bebújt a hálózsákjába.

ÁGI: Ő már igazából nem is tart velünk... Miért is kellene varjainak lenni minden temetőben?

TOMI: Te... mit gondolsz erről az egésze-ről?

ÁGI: Hogy nem is színházat akartunk mi, hanem magunkat más kiadásban.

TOMI: Miért? Milyenben?

Hirtelen varjúcsapat száll el fölöttük. Ági nem válaszol.

SZÁRNYÉK

Esik. Egy szárnyék alatt összezsúfolva a Vendégszínház. Bohus takarja a szamarakat. Csend. Tomi a maga daróca alá vonja a didergő Ágit. Az nagyot sóhajt.

TOMI: Valahol meg kellett, hogy mutatkozzon...

FLASH BACK: Az ostorütés és Ági fájdalomtól eltorzult arca.

ÁGI: Már nem fáj...

TOMI: Nem a fizikai fájdalom, az a másik, az tovább tart...

ÁGI: El fogom felejteni...

TOMI: Azt mondd, menjünk tovább?

ÁGI: Akárhogy is, csak menjünk.

Tomi magához öleli, és hosszan a szemébe néz. Csend. Feri kiröppül a csoportból, és kis híján elterül a sárban. Visszanéz a kis helyen összehúzódt társaságra, amely szinte „kiköpte”. Visszamegy. Szigorúan néznek rá.

RIA: Disznó.

Feri befurakodik a lányok közé, és nagyot nevet. Bohus köp egyet az esőbe.

BOHUS: Finom urak.

BOLYONGÁS

Megy a csapat. Csend van. Mindnyájan komorak. Tomi néha előhúz valami térképet, nézi, belepillant Imre is.

IMRE: Ezt a vidéket ismerem kicsit... Anyám itt szolgált egy tanyán, aztán később is tartották a kapcsolatot, jártunk itt néhányszor...

Bohus a szamarak mellől visszasandít.

BOHUS: Mi az istent sugdolóztok?

TOMI: Bohus, ez levisz a tornyosi útra!

Bohus a fogai között inkább magának.

BOHUS: Levisz az anyád valagába...

TOMI: Mit mond?

BOHUS: Ha olyan kurva okosak vagytok, akkor tessék: én már mentem is!

TOMI: Csak azt mondom, hogy lehet...

BOHUS: Bohus nem téved el! Értem! Bohus azért Bohus, hogy mindent tudjon. Itt a dolgok nem mennek, ahogy kell. Nincs igazi kommandó! Én vagyok a legidősebb és...

Tomi odamegy hozzá, és halkan, szinte a foga között.

TOMI: Ezt hagyja abba, érti!

Feri is odaugrik Bohushoz, és öklét az orra alá nyomja.

FERI: Ha még egyszer lesekkedik utánam...

BOHUS: Mert paráználsz, te, meg azok a...

TOMI: Hátha a menyasszonya.

BOHUS: Jaj de jó! Csupa kupakolás, és mind menyasszony!

TOMI: Csend!

Feri indul, hogy leszámoljon vele, de Laci és Imre lefogják.

IMRE: Hagyd a fenébe, látod, hogy csak ezt várja!

A lányok is köréje gyűlnek.

FERI: A kurva, birkaszaros istenit, egész idő alatt dűnnyög, pofázik, beleszól mindenbe...

Bohus a szamarai mögül.

BOHUS: Megmérgezted a Csulát, oszt még neked áll feljebb!

Feri most kitépi magát a karokból, és nekiront Bohusnak, nyakon ragadja, Tomi már ott van, kettőjük közé áll.

FERI: Hát ez már több a soknál! Mit csináltam én a szamaraddal?

TOMI: Elég volt, térjetelek észhez! Feri, legalább te...

FERI: Mi volt a szamaraddal, te tökfefj?

BOHUS: Igaz is!! Állandóan be akar adni neki valamit... láttam... tegnap is...

Feri elővesz a zsebéből egy kockacukrot.

FERI: Ezt?

BOHUS: Mit tudom én...

Feri mérgiben beletömi Bohus szájába a cukrot.

FERI: A kurva anyádat neked is meg a nyuszijaidnak!

Megjordul és köp egyet.

TOMI: Indulás!

VÖLGY — ÁR

Épp odaér egy traktor, pótkocsit húz. Megállítják.

TOMI: Segítsen már jóember: erre kell a Homonnai Szállítás felé menni?

TRAKTOROS: Lehet erre is, de legalább tíz kilométerrel hosszabb az út, mint ha visszamennek a szivattyúházig és balra fordulnak.

Egymásra néznek, bólintanak.

MIND: Köszönjük, hálás köszönet...

TRAKTOROS: Maguk a Vendégszínház, ugye?

Immel-ámmal.

MIND: Olyasvalami, nehéz kitalálni, írja a ponyván...

TRAKTOROS: Olvastam az újságban... ahun-e!

Ez villámcsapásként hat, odaugranak, a traktoros odaadja a lapot, nézik, olvassák.

TOMI: „Vissza a színház eredőjéhez...”

ETA: „Több mint kétszáz kilométer a lábukban”...

GÉZA: „Nevettetni, szórakoztatni...”

FLÓRI: Várj csak... ezen az oldalon képek is... Hé, Bohus, gyere nézd meg magad, benne vagy az újságban a szamaraiddal...

Esni kezd, a papiros ázik. A traktor már nincs sehol. Az újság lassan szétszakadozik az esőben, szertefoszlik a kezekben.

TOLÓKOCSI

A távolban, a kopár táj peremén valami különös alak. Közelebről. Még mindig kivehetetlen. Közelebről: mintha valaki karosszékekben ülne. Integ. A sárban nehezen halad a csapat. Tomi észreveszi. Ahogy közeledünk, kivehető: egy tolókcosi, benne egy fiatal férfi. Integ. Közelről: sápadt, ijedt tekintetű fiatalember különös, villanymeghajtású tolókcocsiban. Elakadt a sárban. A menet megáll. A tolókcosis teljesen átázott, csapzott a haja, kezei szinte áttetszőek, valószerűtlen látvány.

KORMÁNYOS PÁL: Kifogyott a szusz az alkumulátorból...

Laci és Feri szinte kiemelik a fiatalembert a kocsijából, az ekhósbá helyezik el. Ági és Kati takaróba bugyolálják. A tolókcosi is felkerül a szekérre. Bohus magának.

BOHUS: Ha valaki nyomorék, mi a fenét mászkál ilyen időben...

Indul a csapat. A szekér után haladók lassan beszédbe elegyednek az idegennel.

TOMI: Jófelé visszük, koma?

A fiatal bólint, és mosolyog hozzá halványan. Az égre pillant.

KORMÁNYOS PÁL: Félúton ért...

IMRE: Csak úgy... sétálni?

Nyújtja a kezét a takaró alól. Sorba kezetfognak vele, bemutatkoznak,

ROKKANT: Kormányos Pál...

— Laci

— Zsuzsa

— Ági

— Géza

— Imre

— Tomi, azaz Tamás

— Flóri, azaz Flórián

Nevetés.

— Feri

— Eta

— Ria

— Kati

TANYA

Tomi arca kívülről a párás ablakban. Tomi belülről, csak a körvonalai, az ablakban, néz ki. Megfordul. Most látjuk a helyiséget.

TOMI: Hideg eső.

PÁL SZOBÁJA

Ez is olyan valószínűtlen, mint a rokkant fiatal, akit útközben felszedtek. Az ő szobája: rengeteg könyv, képek, lemezek, választékos, szép, régi, megörzött bútor. Kormányos Pál most egy másik tolokocsiban ül, átöltözve, meleg házikabátban. A szép cserépkályhában ég a tűz. Kellemes, otthonos hangulat. A vendégek nézelődnek, könyvekben lapoznak, lemezeket néznek. Mindenki számára meglepetés ez az „oázis”. Eta hosszan nézi a fiatal rokkantat, az arca egész kedves, a mosolya megnyerő. Hangja meleg.

PÁL: Jól saccoltam, hogy a pumpaháznál elvétik és nem térnek le... nincs útjelző...

ETA: (döbbsenten) Maga... elénk jött?

PÁL: Segíteni akartam, aztán magam is segítségre szorultam...

ETA: Tudta, hogy jövünk?

PÁL: (az ablak felé pillant) Nincs Vendégszínház... itt maradna' nálunk. Zuhog...

Csend.

TOMI: Nem akarunk senki terhére lenni.

PÁL: Anyám már délelőtt befűtött a másik két szobában is...

Tolja a kocsit. Laci, Tomi, Feri, Zsuzsa és Eta utánamennek. Végig-

járjuk a módos ház tisztaszobáit. Pál benyit egy nagy fürdőszobába. Ré-gifajta vízmelegítő, ég a kazán alatt a tűz.

PÁL: Használják egészséggel... A vécé, az, sajna, kint van... Anyám majd megmutatja.

ETA, TISZTASZOBA, VALLOMÁS

Eta maga után vonja Ágít, és a félig nyitott ajtón állandóan szemléli, figyeli Pált a szomszédos szobában, ahogy az valamit magyaráz. Eta közben meg-meghúzza a kétdecis pohár tartalmát. Lázasan kapaskodik Ágiba.

ETA: Mondd, hogy hülye vagyok!

ÁGI: Csak akkor hiszed el?

ETA: Te ismersz, száz éve együtt lakunk.

ÁGI: Most, ez alatt a három hét alatt jöttem rá, hogy...

ETA: Te értesz a lélektanhoz...

ÁGI: Képzeld, rájöttem, hogy senkit se ismerek itt közülünk.

Eta megint iszik. Ági nézi, követi tekintetét, és rájön, hogy Kormá-nyos Pálról van szó.

ÁGI: Kedves fiú.

Eta most egy pillanatra magához tér, és kissé megütközik, de aztán kiüriti a poharát.

ETA: Egészen más! Belehülyülök ebbe a steril barátságokba. Fajsúly-talan az egész. Nézd... ő hús-vér ember a nyomorúságában is. Szinte nem igaz, de nekem irtó tetszik. Talán én vagyok a nyomorék...

ÁGI: Te? Eredj, üres a fürdő!

PÁL UDVARA. ISTALLÓ.

Vágás. Kormányosné Tomival megy a hosszú tornácon.

KORMÁNYOSNÉ: Csak morog valamit... pedig olyan szépen hív-tam...

TOMI: Majd beszélek vele...

KORMÁNYOSNÉ: Pali nagyon várta magukat... hiába mondtam: maradj, fiam, eltanálnak ők ide. Nem, ő csak megy, hajt, aztán, látta: otragadt... mentem vóna utána, de nem hagyhattam itt olyan hirtelen a jószágot... épp etetéskor...

Benyitnak az istállóba. A szamarak a jászolnál. Bohus egy szalmacso-mó tetején, pokrócba takarózva.

KORMÁNYOSNÉ: Na, itt van...

TOMI: Mi baj, Bohus bá'?

BOHUS: Csak tiik mulassatok, éngem meg hagyjatok békén.

Tomi lerántja róla a pokrócokat.

TOMI: Gyerünk! A fürdőbe! Betetvesedik nekünk, aztán megsütheti a tudományát. Na, indulás!

PÁL SZOBÁJA

Vágás. Mindannyian Pali szobájában, csendesen, nyugodtan beszélgetnek. Eta szemben ül Palival.

ETA: Azt kérdezem, hogy miért nem alkarnak bennünket. Újra csak Brecht jut eszembe: azt írta, hogy a művészethez saját fantáziánkat kell hozzáadni vagy szembeállítani vele. S mi ezt nem kapjuk meg, a fantáziát, csak csúszunk, csak csúszunk lefelé...

PALI: És te ettől félsz?

Eta elgondolkodva ránéz.

ETA: Mitől?

PALI: Ettől a csúszástól. A mélységtől, ami vár rád, rám, rátok.

TOMI: Brecht azt hitte, hogy a művészet megjavíthatja az embereket, megváltoztatja az életünket.

FERI: Mi mindig csak okoskodunk. Én itt az isten háta mögött jöttem rá: a színház csak színház, tiszta színház.

Pali elneveti magát, kocsijával odagurul az egyik könyvespolchoz, és keresgél. Leemel egy könyvet, lapoz benne.

PALI: Brecht írja: „Nyilvánvalóan harcba keveredtünk, harcolunk hát. Nem láttuk, hogyan mozdított el a hitelenség hegyeket? nem elég, ha rábredünk arra, hogy valamit titkolnak előttünk? Ezt is, azt is függöny fedi el: húzzuk fel a függönyt!”

ZSUZSA: Milyen harc, istenem. Azt sem tudod, miért, csak szédelegsz.

ETA: Húzzuk fel a függönyt? És ezért kell ez a sár, ez a por, ez a sok szemét.

Pali elgondolkodva leteszi a könyvet.

TISZTASZOBA

Este van. Az ablakban különös arcok bukkannak fel, odakint kutyaugatás. A lányok, aztán a fiúk is váltakozva jönnek vissza a fürdőszobából, még törülköznek, a lányok törülköző-turbánt csavartak a fejükre hajmosás után. Lassan elcsendesül a nép, körös-körül alszanak, a lányok egy része ágyban az egyik tisztaszobában. Pali Etához beszél nagyon meleg hangon, bánatosan.

ETA: Sejttem, hogy mit akartál mondani...

PALI: Nem akarlak meggyőzni, csak magamnak beszéltem.

ETA: Az a függöny, az a mi hazugságunk.

PALI: Az enyém is, a tiéd is.

ETA: S ez gyilkol téged is, a magány, az elszigeteltség.

PALI: Nem a magány. Az állandó hitegetés. Hogy majd jobb lesz. Az orvosok ígérk, állandó javulásról beszélnek, és közben... lehet, hogy pár hónap múlva kinyíffanak.

Eta csillogó szemmel figyeli Palit, a poharát le nem teszi.

ETA: És nem félsz?

PALI: Szeretnék világosan látni és megjegyezni mindent.

ETA: Én sem akarok félni... most látom csak, hogy az egészen felesleges.

Eta közben mellére vonja Pali kezét, lassan kibomlik a keble, Pali lehajol, az utolsó szavakat már a kibuggyanó keblek közé mondja. Eta tovább vetkőzik, Pali szeme az elragadtatástól ragyog. Körös-körül mindenki alszik, csak az ő felgyorsuló lihegésük zavarja meg a szuszogás, horkolás ritmusát. Odakinn esik, csorog le az ablaküvegen.

KORMÁNYOSÉK TANYÁJA — REGGEL

Eta egy heverőn fekszik, szépen betakarva, szinte bepólyálva. (Nyilván Pál műve.) Különös neszre ébred: az éjjeliszekrényre helyezett poharak között és rajtuk keresztül látja, ahogyan Kormányosné kiemeli fiát az ágyból és viszi a fürdő felé. Tekintetével kíséri a lelógó fehér fonnyadt lábakat, és az anyja karjaiban szinte semmivé váló estéli szerelmesét. Eta lehunyja szemét, de valami rettenetes erő mozog benne, fel kell ugrania és futni ki a nyirkos, sáros udvarra. Egy szárkúp mögé megy, és hány meg sír fennhangon. Ági jön utána csak úgy, ahogy hirtelen magára rántott valamit: egy pongyolát hoz, Eta vállára teríti.

ÁGI: Ne bőgj! Ez is hozzá tartozik az élethez!

ETA: Undok vagy!

Eta ismét ökreendezik, de hiába. Csak sír tovább.

ÁGI: Csak te hisztizz nyugodtan, esetleg bele is segíthetek...

PÁL UDVARA — REGGEL

Vágás. A Vendégszínház kászálódik. Most látjuk csak a tanyát: sok jószág, gépek, kombájn nem is egy; kicsi, nagy és óriás traktor. A csoport elbúcsúzik, távozik a ködös messzeségbe. Pál az elektromos meghajtású kocsiában ül, a kocsi a tanyaudvaron. Pál arcán patakokban folynak a könnyek.

ORSZÁGÚT. DZSIP. ETA TÁVOZÁSA.

Megy a csapat; Eta, Ági és Zsuzsa hátul cammognak. Etát jócskán kell segíteni, már szinte viszik, nem is jár a lábán. Tomi megállítja a karavánt.

BOHUS: Na, mi van már megin? Keringőzünk egyet?

Tomi odamegy a kis, lemaradt csoporthoz.

TOMI: Zsuzsa! Keríts már valami gyógyszert... majd én tartom addig.

Zsuzsa megy az ekeóshoz, fellép, keresgél a jelmezek és kellékek között, egyszer csak belelép egy kosár tojásba. Ekkorra már ott az egész együttes; előbb meglepetés, aztán hatalmas kacaj. Csak Feri fortyan föl.

FERI: Hova az istenbe mászol, mit keresel azon a szelkéken?

Zsuzsa nem tud hova lépni a tojásos lábával.

LACI: Na, gyere, ugorj a vállamra...

FERI: Hányat törtél, gázoltál nekem össze, az isten verjen meg, te tyúkeszű.

TOMI: Fogd be a pofád, Ferenc, mert baj lesz! Mit keres az a kosár tojás a szekéren?

A verekedés a levegőben lebeg, az imént nevetők most komoran állnak egymással szemben. Eta sír.

FERI: Van valami kifogásod ellene, „főrendező úr”? Például ÉN SZERETEM A FRISS TOJÁST REGGELENKÉNT!!

BOHUS: Nna! Ezek vagytok tik, lássátok! Művészek. Művészek a fenét! Kofák!!! Mer' van itt más is...

Ebben a pillanatban megjelenik egy dzsip, Eta elkezd futni feléje, az megáll, Eta általános csodálkozásra beszáll, és elmegy. Egyszerre mindnyájan futnak a kocsi után és kiabálnak.

MIND: Eta!!! Eta, szállj le!!! Eta!!!

TANYA. ESŐ.

Új ambiens. Kis tanyacsoport, morcos, komor közönség. Esőben megy a jelenet.

DINNYECSŐSZ: Hm, né csak, Rozi! Én is vótam ma vásárba, meg búcsún, meg osztan eccer-eccer így, a mezőn, hun kazal alatt... aszszonyfélével, oszt sebtében bizon megesett a hüba. Vall' iki te is, vótál e mán úgy valami férfiemberrel, hogy szeretted útet?

SZÉPASSZONY: Nem vótam én soha!

DINNYECSŐSZ: Ne hazudj, Rozi. Nem házban vagyunk. Itt lát az isten a saját szemével, né csak, hogy hunyorgat az égen! Ne hazudj, mer elvisz a zördög!

SZÉPASSZONY: A, van is má ördög!

DINNYECSŐSZ: Rozi, csősz vagyok, tudok az ilyesmihez. Most olyan éccaka van, hogy a hazug asszonyt lábánál fogja meg az ördög. Hát sose csaltál meg?

SZÉPASSZONY: Sose.

DINNYECSŐSZ: Nyújtsd le hát a lábad az ágyról! Mit? Nem mered? Megcsaltál?

SZÉPASSZONY: Sose.

DINNYECSŐSZ: No!

SZÉPASSZONY: Csak egyszer...

Megy a játék, alig van néhány esernyős vendég. Bohus odasomfordál Tomihoz, a közönség felé int.

BOHUS: Számoljam össze?

TOMI: Ássa a csatornákat a sátrak körül.

BOHUS: Ott van a tábormestered!

Nyakába húzza a fejét, és elmegy. Tomi meglátja Ágit. Fájdalmas görcsök az arcán, le-föl sétál.

TOMI: Az isten áldjon, mondd már meg!

ÁGI: Nagyon akarod tudni?

TOMI: Napok óta bajod van...

ÁGI: Kibírom.

TOMI: Beprotezsállak egy házba, nem alhatsz légmatracon meg szalmán.

ÁGI: Kibírom. Kibírjuk...

Megszorítja Tomi kezét. Ebben a pillanatban különös zavargás keletkezik. A közönség közül két asszony beleszólt a játékba.

I. ASSZONY: Nem szégyellitek magatokat...

II. ASSZONY: Milyen születeik lehetnek nektek, hogy ilyesmit csináltok...

A férjiek élvezik a helyzetet.

III. ASSZONY: Csupa pokolfajzat ez, csak rájuk kell nézni.

TOMI: Kedves közönség, élvezzék végig a kis komédiát, mi azért jöttünk, hogy...

I. ASSZONY: Pucoljatok innen, lki hívott benneteket...?

TOMI: Egy kis szórakozás...

III. ASSZONY: Hogy a főújsztelendőt így kicsúfolják? Mi? Szórakozás!!!

A három asszony a közönség közül nekilendül, és esernyővel, kisszékekkel, kézzel nekiesik a színészeknek. A kisszámú közönség fetreng a nevetéstől.

FÉSZER — RAKTÁR

Éjszaka, eső. A kicsi tábor pihen. Árnyak lopóznak a fészerhez, és beöklök az ajtót az alvókra. Ági kimászik a hálószákból, a tanyasiak elkapják, Ági sikoltozik, segítségért kiabál, mire a többiek is kimásznak a sátorlapuk alól.

ÁGI: Segítség! Hagyjanak... Segítség... ne bántsanak, .. jajajajaj!
Ági félmeztelenül összekarmolászva sír. A tanyasiak röhögve távoznak, közben kurjongatnak.

I. HANG: Jujj, milyen a didije...

II. HANG: Lejjebb, Samu, lejjebb...

III. HANG: Juj de jó...

I. HANG: Jaj, de gömbölyű...

II. HANG: Mint a görögdinnye!

III. HANG: Te kukoricacsőz vagy, neked nem szabad...

I. HANG: Juhu! Vendégszínház!

II. HANG: Ijuju, görögdinnye!!

Ott állnak a szemerkélő esőben, míg el nem csendesednek a kurjongatások, csak a kuttyák ugatnak.

FERI: Na, vezér, ezt akartad?

TOMI: Bajod esett?

Odamegy Ágihoz, már takarót terítettek rá. Átöleli, simogatja a haját. Ági némán zokog.

ÁGI: Hol tévedtünk, Tomi? Hol vagyunk?

TOMI: Nyugodj meg, majd csak megvirrad.

Feri odamegy, Tomit mellen böki néhányszor.

FERI: Ha már kisajátítottad, vigyázz is rá, jó?!!!

LACI: Tüzet se lehet gyújtani.

TOMI: Vissza a hálósákokba, én örködök.

TÉGLAGYÁR — ROM

Vágás. A vendégszínház pihenője egy tanyacsoportnál. Három, kövér, kucsmás férj nézegeti, saccolgatja a szamarakat. Bohus gyanakodva tekinget feljűk. A színészek a kellékek körül tesznek-vesznek. Az egyik Kövér odamegy Bohushoz.

I. KÖVÉR: Aggy' isten.

Bohus bólint, gyanakodva néz a másik kettő felé. I. Kövér karon ragadja, szinte magával cipeli a szamarak körül.

I. KÖVÉR: Na, mennyi?

Bohus vinnnyog.

BOHUS: Mit?

I. Kövér megfogja az egyik szamar sörényét.

I. KÖVÉR: Ez kellene nekünk.

BOHUS: Nem eladó.

I. KÖVÉR: Nekünk ez kellene. Mindennek van ára.

Odajön a másik két Kövér is.

II. KÖVÉR: Nézd, atyafi, lehet, hogy a szívedhez nőtt...

BOHUS: Egyiket se adom.

Kitépi magát az idegen szorításából, és elsiet egy vödörrel. A Kövérek sugdolóznak, bólintanak, aztán elballagnak. A kamera most a színészekre vált. Ria egy szatyorból szedi elő a holmit, aztán idegesen visszagyömöszöli.

RIA: Egy szál tiszta alsóneműm!

KATI: Adok én... ne hisztizz... az istenért.

RIA: Retkes vagyok, mindenem visket...

ZSUZSA: Majd elműlik. Meg kell szokni... Nincs mindennap pancsolás...

Ria elbőgi magát.

RIA: Tudom... de nem bírom tovább. Még csak nem is hasonlít ahhoz, amiről beszélgettünk...

ÁGI: Emlékszel-e, miről beszélgettünk?

KATI: A művészetről, a játékról...

NAGYTANYA

Este. Bohus szalad az egyik tanya felé. Beront az udvarba, kutyák fogják, de ő csak fut a konyhaajtó felé. Benyit. Odabent a három Kövér szalámit tölt. Egy pillanatra megállnak a munkával. Bohus szeme könnybe lábad, a földhöz csapja kalapját.

BOHUS: A kurva jó istenit!!!

II. Kövér odamegy, karon fogja, leülteti egy padra, bögrét fog, a tűzhelyről egy nagy bádoggancsóból forralt bort önt, és szinte beleerőszakolja Bohus kezébe a bögrét, Bohus tekintete a távolba réved. A Kövérek folytatják a munkát. Egy nagy szalmahordó kosárban, szalmán már egész halom szalámi. Egy padon a szamár feje. Bohus halkán, szinte befelé zokog. I. Kövér odamegy, leül mellé.

I. KÖVÉR: Hidd el nekem, testvér, fenét se ért volna nélküle. A szalámi:ba szamárhús kell!

BOHUS: Alig volt négyéves...

II. KÖVÉR: A nőstény hasas...

BOHUS: Alig... Mit mond?

III. KÖVÉR: Hogy hívták?

III. Kövér pénzt számol, Bohus kezébe nyomja. Bohus iszik a borból, számolja a pénzt, gyorsan a kabátja belső zsebébe rejti egy titkos helyre.

BOHUS: Csula. A Csini... mondja... hasas?

I. KÖVÉR: A Csini, az a te nőstényszamarad hasas. Érték hozzá!

I. Kövér két szál szalámit nyom Bohus kezébe, az undorodva adja vissza.

BOHUS: Nem menne le egy falat se... Jó, hogy értenek hozzá, és a Csini't hagyták.

I. KÖVÉR: Hidd el nekem, szalámi nincs nélküle...

VÖLGY

Kinn a puszta közepén, ködös, nyirkos hideg időben áll a Vendég-színház.

ZSUZSA: És most, merre induljunk?

GÉZA: Fogadni merek, már senki sem tudja.

ZSUZSA: Még Bohus is megőrült.

IMRE: A közönség is fogyatkozik.

FERI: Hát te azt hiszed, hogy mi a közönségnek játszunk? Nem látod, hogy becsaptak bennünket?

ÁGI: Hát kinek játszunk?

FERI: Magatoknak.

TOMI: Te is szavaztál rá.

GÉZA: Gyerekek, a legjobb lesz, ha hazamegyünk.

FERI: Tévedtünk, és kész.

ÁGI: A Kamarássorra még elmegyünk... Az még útban van.

LACI: Megörültél? A petefészek-gyulladásoddal vonszolod magad a tanúk között? Hát mit érsz el ezzel?

TOMI: Megyünk tovább, és kész.

ÁGI: Én kibírom.

HOMOKDŰNÉK, TOVÁBBI BOLYONGÁS

A szántások elkopnak, az út is egyre kivehetetlenebb. Egyszerre egy kopár, homokdűnékkel tarkított vidéken vagyunk. Csak a gyér fű itt-ott. A csoport áll. Teljes a letargia. Bohus félrevonul, belső zsebéből lapos üveget vesz elő, meghúzza, oldalra sandít, és halkán, vinnyogva, kárörvendően nevet.

FERI: Ó, vezess bennünket Názáret földjére!

LACI: Ne hülyéskedj!

TOMI: Bohus! Hol az istenben van most?

Bohus „arcot cserél”, visszaballag a csoporthoz.

TOMI: Hol vagyunk?

BOHUS: Az égből a mannáat... azt szeretnétek, mi? Kár, hogy nem látjátok a saját pofátokat meg úgy, egészben, magatokat! Finom társaság, nem mondom!

TOMI: Azt kérdeztem, miféle kelepce ez?

BOHUS: Olyan szagosak vótatok mindnyájan, meg finomak, meg hogy hűbörögtek a tudásotokkal... Most meg nézzétek meg magatokat!!!

A kamera végigpásztáz a színészeken, a ruhájuk elnyűtt, szagotott, piszkos, van aki már a jelmezében jár, a sajátja tönkrement, vagy unja az öltözködést. Tomi földhöz vágja a sapkáját, és odamegy Bohushoz. Az gyorsan beszélni kezd.

BOHUS: Csak én maradtam, amilyen vótam, mer éngem ismer a föld...

TÉVELYGÉS AZ ERDŐBEN

Alacsony erdő a homokdombokon, kacskaringós út, mely néha sokfelé ágazik. Minden útelágazás újabb gond, minden választás — rossz választás, mert az utak mintha sehova se vezetnének. A kapaszkodókon az egész együttes segíti, tolja a szekeret. Teljesen kimerültek, amikor az egyik kerék pántja leesik. Ez az a végzetes csepp a teli pohárban. Egy dombtetőn állnak, a kocsikerekek által kivágott nyom, a két párhuzamos mélyedés közötti padka itt olyan magas, hogy a szekér a szó szoros értelmében „zátonyra” futott. Egyszerre két baj is tetőzi az előbbieket.

BOHUS: Na, most egyék meg a kultúrájukat.

Mindnyájan erőlködnek, emelik a szekeret, de átkozottul nehéz.

TOMI: Laci, itt... na gyerünk, még... még... Géza, Flóri, ott a tengelyt... na gyerünk... Bohus, az istenit, ne bámáskodjon! Nem üdülően van!

BOHUS: Sokat ér az én segítségem... ilyen erős csődörök között...
Immel-ámmal nyúl a szekérhez. A kereket végre kiemelik, de a szekeret nem tudják elmozdítani a padkáról. Kimerülten ülnek az út mentén, némán nézik a kocsit.

TOMI: Mi a szentséges isten van ezen a picsányi szekéren?

Odamegy, hogy megnézzze, de akkor Feri ugrik elébe, karon ragadja, aztán megtolja.

FERI: Mit játszod meg a James Bondot, fiúk? Tolass innen, jó?

Erre felugranak a többiek is, dobálják le az ekhosról a kellékeket, poggyászt, jelmezt.

LACI: A lelkem kileheltem, látni akarom...

IMRE: Elegem van belőled, bosz!

Halk szitkozódás, Feri teljesen le van fegyverezve. A szekér fenekén most előtűnik két nagy kosár tojás, két zsák burgonya, egy zsák hagyma, több füzér paprika, dohány, fokhagyma. Egy nylonzsákban négy sonka. A fiúk dühükben mindezt ledobálják. A burgonya és a hagyma gurul le a lejtőn. A nylonzsák kiszakadt, egyik szárított sonka kicsúszott belőle. A jelenet fölülnézetből: mintha bomba zuhant volna a kocsira: teljes káosz egy tízméteres átmérőjű körben. Mindnyájan Ferire néznek. Bohus behúzza a nyakát, hangtalanul nevet, előveszi a lapos flaskát, nagyot kortyol belőle, aztán odamegy, alakoskodva mindent megnéz, csóválja a fejét, hüledezik. Végül odafordul Ferihez.

BOHUS: Sészpir, mi? Brett, mi? Jóneszikó?

Feri föl, a magasba néz, szemei elhomályosodnak.

SZÍNHÁZ AZ UTÁNFUTÓN

Az erdőgazdaság traktorja két utánfutót húz. A hátsón szamarastul, csapatostul a Vendégszínház. Az egyik sarokban Feri ül a zsákjai között, fejét elfordítja a társaságtól.

MAGÁNYOS TANYA, KOVÁCSMŰHELY

Egy nagy fehérre meszelt szobában kovácsműhely, akár valami múzeumi csarnok. Minden a helyén, tiszta, használatlan. A falon több régi felnagyított fénykép: kocsikat ábrázol. Tomi, Laci, Imre, Agi és Kati egy padon ülnek. A házigazda, egy hórihorgas, negyven körüli ember lassan, kimért mozdulatokkal tesz-vesz, begyújt a kohóba.

MITROVIĆ: Bilo je to, nedje ujesen, kad smo ovdje stigli. Djed Marko i mi djeca pe-šest. Tek tamo četridesetšeste u maju mjesecu dođe moj otac, al' i nestade, mešće ni drugi ručak snama pojest'. Šes' mjeseci smo mi njega čekali. I onda evo ti njega sa svim ovijem tu alatom. E, toliko mu je bilo potrebno da pronađe grob svoje Mirjane, te da pokupi svoj alat što su lkojekakvi raznjeli dok se on borio i lkrvario po ratištima. Ovdje je bila neka gostinjska soba, ali to moj Mitar raščisti' i namjesti ovo vako, baš kako stoji. Bila je neka gadna omorina, ne možeš disat'

ka' čovjek, već ka' pas se vučeš... onda on ode na onaj tamo bunar, arteski, otvori slavinu i napi se vode. I ne da se napio, već se otrova', jer poslje tri dana smo ga stavili u limeni sanduk i nazad u Spuž. A sada, ovo vam je prvi put da za nešto koristimo kovačnicu... Tako, da znate!

TISZTA TANYA

*A Vendégszínház közeledik egy tanyacsoporthoz. Az ekhóst egy szá-
már húzza, a társulat segíti. A tanyacsoport teljesen kihalt. Az út közepén
egy magas, szikár asszony áll, nagy tálcán kristálypalack és kristály-
pohárkák. A kis karaván megáll előtte. Csodálkozás. Az asszony szin-
te átnéz rajtuk.*

TOMI: Vár valakit?

VERONA: Isten hozta magukat.

*Egy pillanatra előbújik a nap. Ági súgja Tominak. Az asszony hangja
fémes, színtelen.*

ÁGI: Ez nem lát bennünket.

VERONA: Tessék, fogadják jó szívvel...

Lassan odamennek, isznak, visszateszik a poharakat.

TOMI: Nagyon szépen köszönjük. Mondja, hol lehetne felverni a sátrakat?

VERONA: Ne utasítsák vissza a mi szerény otthonunkat.

Csend.

TOMI: Mit mond?

VERONA: Van nekünk bőven helyünk... Sajnos, most már nagyon sok helyünk van.

A TANYAUDVAR

*Szép, nagy tanya. Az udvaron a Vendégszínház ekhósa kifogva. A
veranda előtt sáros cipők, csizmák, az egész csapat lábbelije. A szerény,
szép, otthonos tisztaság erősen elüt az ázott, gémberedett és nem egé-
szen tiszta csapattól. Nagy ebédlőasztal megterítve, ide gyülekezik a tár-
saság, de senki se ül le. Bejön az asszony.*

TOMI: Bocsnát, még a nevét se tudjuk...

VERONA: Verona. Üljenek csak le, igranak.

TANYA — BELSŐ

*Lassan leül a társaság, hang, alig. Belép egy kucsmás, szintén szikár,
bánatos tekintetű, középkorú ember. Sorban kezét fog mindenkivel.*

TAMÁS: Jó napot kívánok, isten hozta mindnyájukat... Tamás Jó-
zsef vagyok...

ÁGI: A házigazda, ugye?

Az ember bólint. Nem ül le. Egy poharat ad a kezébe az asszony.

TAMÁS: Isten éltesse mindnyájukat...

MIND: Egészségére! Isten éltesse! Kedves egészségére!
Isznak a kisüstiből. Int az asszonynak, az távozik, és hozza a levest. Három tál leves az asztalon. Csend.

TAMÁS: Tessék, szedjenek, fogyasszák egészséggel.

FERI: Hát maga... maguk?

TAMÁS: Csak tessék, fogyasszák, ne várjanak senkire.

Csendben szednek, lassan fogyasztják a levest, fel-felpillantanak a házigazdákra. Azok állnak, és valami különös bánattal nézik őket. Vágás. Ebéd vége. Bor az asztalon. A háziak még mindig állnak.

TOMI: Szeretnénk megköszönni a jóságukat, a figyelmet... nem is tudjuk, minek köszönhetjük...

A szikár asszony most hangosan felzokog. Férje is küszködik a könyvekkel. A társaság zavarodott... A házigazda tölt a poharakba, az asszony tököcs rétest hoz az asztalra.

TAMÁS: Isten éltesse mindnyájukat, meg a művészetüket...

Poharát emeli. A többiek is. Isznak. Az asszony zokogása hallatszik a konyhából. A lányok lassan kiszivárognak, míg bent a bor hangulatot teremt.

LACI: Na... egy szép csendes dalra...

TAMÁS: Csak tessék... én nem tartok magukkal... ne haragudjanak... Nem tehetem.

KONYHA

A lányok körülvették az asszonyt. Az leült egy székre. Melléhez szorít egy nagy képet.

VERONA: ... Milyen vak az ember... a két szeme mellett is milyen vak... a szíve is vak, és ha ilyen, jobb ha nem él.

ÁGI: Hány éves volt?

VERONA: Csak hogy érettségizett...

ZSUZSA: Beszélgették vele...

VERONA: Milyen a mi beszélgetésünk, gyerekem? Mondd, milyen a mi beszélgetésünk?

A dal odaát erősebb lesz.

RIA: Te, szóljunk...

Most mind az ablakhoz, ajtóhoz mennek, a házigazda kihajtja a nagy színből a traktort, kombájnokat, kiüríti a színt. Verona bólint az ablak felé.

VERONA: Ne. Ezt tette volna ő is... és tán ezt is teszi... épp itt, most veletek... Tinétek üríti ki, hogy legyen hol játszani... mert esni fog megint. És ott áram is van... padokat, székeket hoznak magukkal a népek... Nagyon vártuk magukat.

ELHAGYOTT ÓLAK, PAJTÁK, MEZŐK

Hideg nap, a Vendégszínház újabb állomáshoz közeledik.

FLÓRI: Melodráma. A gyomrom is háborog tőle.

TOMI: Még csak Tallóson, és kész. Erőltetd meg a begyedet.

LACI: Gyerekek, hol van Imre?

Megállnak. Tekingetnek.

BOHUS: Vérhas...

ZSUZSA: Mi?

BOHUS: Mert rossz a szervezés, meg az egész komandó... meg a sok faggyú...

TOMI: Várjunk egy kicsit...

BOHUS: Na, most aztán elég! Eddig csak nyeltem, de ezután én dirigálok! Te, kis generális, neked pofa be! ÉRTEM? Vannak itt okos emberek köztetek, több az okos, mint a bolond, na, ki a vezető?

FLÓRI: Hát Bohus! És megyünk haza!!!

GÉZA: Bohus!!!!

Senki se veszi komolyan a dolgot, várnak Imrére.

TOMI: Éljen Bohus...

BOHUS: Indulás, kettesével...

Senki se figyel rá, ez felbőszíti.

BOHUS: Nők elöl, férfiak hátul, kettesével SORAKOZÓ!!

Mindenki visszafelé néz, várakozik, Bohus dühösen elkezd i ostorozni a színészeket. Tomi két ugrással ott terem, és hatalmas ütéssel leteríti Bohust. Flórián és Géza most valóban Bohus pártjára állnak. Feltámogatják.

ÁGI: Megbolondultak.

ZSUZSA: Agyonütötted...

FLÓRI: Te, baj lesz, ha még valaki hozzányúl.

LACI: Nyald ki a seggét.

GÉZA: Ez a közeledés a munkásosztályhoz, finom, nem mondom.

Tomi Ágihoz.

TOMI: Te, beszélj rá, hogy hagyjon békén.

Megjelenik Imre, alig vánszorog.

ZSUZSA: Tényleg vérhas?

Imre csak legyint.

IMRE: Mehetünk...

TOMI: Indulás! Még Tallós... és megyünk haza.

PUSZTA

Az ekhóst alig húzza az egyetlen számár, csak néha segít valaki. Bohus sunyít. A színészek csoportokban mennek, szanaszét, mint egy szétvert hadsereg. Imre megint elfut egy szárkúp mögé, néhányan visszaneznek, a többi megy. Tomi és Ági megáll. Várakozik. Flóri visszanez.

FLÓRI: Te tudod, mi vagy? Gané vagy. Ciniikus gané. Egész idő alatt élvezed a szenvedésünket, a tehetetlenségünket... Milyen ember vagy te?

TOMI: Azt hiszed, nekem nincs elegendő belőletek?

RIA: Ha ez a SZÍNHAZ, akkor nekem nem kell!! Érted? Te csak magadra gondolsz!

ZSUZSA: Imre!!!

Imre ordítva tántorog elő a szárkúp mögül, nadrágja, gatyája lóg a lábaszárán.

IMRE: Vigyetek orvoshoz. Elegem van ebből a céltalan ikóborlásból. Tomi odafut hozzá, felrántja a nadrágot rajta, kegyetlenül megszorítja a szíjat.

TOMI: Imrém, csak még ezt bírd ki, aztán megyünk haza...

KISKOCSMA

Vágás. A Vendégszínház egy tanyasi kiskocsmában. Szardíniát esznek, isznak hozzá. Régi tévé a sarokban. A kocsmárosné bekapcsolja, és ki-megy. Valami kulturális műsor megy, beszélgetés egy tanácskozás rész-vevőivel.

RIPORTER: ... Igen, ezt már említette, Kónya elvtárs, erről beszélt a tanácskozáson is, még talán csak annyit: kb. mennyi anyagi eszközökkel oldják meg a művelődési otthonok legégetőbb kérdését?

KÓNYA: Az anyagiak társításáról van szó, tehát nem csak a mi eszközeinkről...

RIPORTER: De önök, konkrétan...

KÓNYA: Számításaink szerint kb. negyedmillió...

RIPORTER: Jó, köszönjük szépen, most pedig halljuk, milyen akciók folynak községeinkben? Mi az, amire érdemes figyelni? Elsőnek Vida Bálint elvtársat kérdezzük, ő már több mint harminc éve vezeti a művelődés ügyeit községében... Vida elvtárs, mi újság a terepen?

VIDA: Mi a fő hangsúlyt a kisebb települések kulturális fellendülésére helyeztük, és a Művészeti Akadémia színművész növendékeivel nagy sikerrel már az idén hozzákezdtünk egy előadásorozathoz... Nézze, kérem, minden megy a legjobb úton, ha az ember nem veti el a jó kezdeményezéseket.

Tomí lassan feláll, és némán elcsavarja a televíziót. Lehajtott fejjel visszaiül a helyére.

TÜZEK A GYÜMÖLCSOSOKBEN

Alkony. Körös-körül gyümölcsösök. Emberek sürgölődnek a virágzó fák között, aztán felgyűlnak a kicsi tüzek a fák alatt: így mentik a termést a fagytól. Valahonnan fiatalos kacaj, dal hallatszik. Ági és Tomi sétál a fák között. Egy idősebb ember pillantja meg őket. Tüzet szít két fa között.

ÖREG: Mér nem alszanak?

ÁGI: Segítünk, ha kell.

ÖREG: Majd csak győzzük... hajnal felé várjuk csak a fagyot, de inkább bezabiztosítjuk magunkat.

TOMI: Nem értek hozzá, de máris igen hideg van...

Az öreg pajkosan nevet.

ÖREG: Ejnye, ejnye! Na... hát ha nincs más dógotok, akkor ezt a négy tüzet itt lássátok el... de óvatosan, nehogy lepörköljétek a szírmokat... Éjfél felé majd leváltunk, jó?

Az öreg ledobja magáról a ködmönt, és int, hogy használják. Vágás. Ugyanott. Tomi és Ági a ködmönön. Szerelmi jelenet. Itt-ott hullanak a szírmok. Holdfény. A tüzek inkább füstölnek, mint lángolnak.

TOMI: Mennyi bőség... mennyi ellentét...

ÁGI: Valahogy az az érzésem: nem kellett volna jönnünk. Talán igaz is, amit mondanak: magunk miatt jöttünk, de nem kellünk itt... mindenkinek...

TOMI: Jövőre már HAZA jövünk. Erre nem gondolsz?

ÁGI: Te! Te javíthatatlan vagy!

TOMI: Látod, néha mégis befogadnak bennünket...

ÁGI: Te, most ne neved...

TOMI: Ritkán nevetek.

ÁGI: De most ne neved!

TOMI: O.K.

ÁGI: Valami fenyeget bennünket, elhiszed?

TOMI: Nem hiszem. Előérzet?

ÁGI: Valami leleskedik. Ott a homokdűnék között... meg az erdőben...

TOMI: Mi volt ott?

ÁGI: Ott farkasok járnak... Hallottam és láttam őket.

TOMI: Itt nincsenek farkasok.

ÁGI: Te, nagyon kérlek, most állandóan legyünk együtt. Jó? Aztán, ha hazaérünk, majd meglátjuk. Ahogy érezzük. Jó? De igazán!

Tomi lassan csóko'ja Ágit.

SZALMA-AMFITEÁTRUM, UTOLSÓ ELŐADÁS

Falusi vásár teljes tarkaságában és minden ellentétével. A Vendégszínház tagjai a vásáron mászkálnak. Lacikonyába fordulnak be, körhintán szórakoznak, isznak, élke a vásár lüktető, de valami veszélyt lebegtető életét. A kicsi falu végén sok régi szalmakazal, nagy részük már megfeketedett, rengeteg veréb lakja. Az újabbak már kombájnok prése te szalmabálákból vannak összerakva. Ezekből a bálákból építették fel a falusiak az amfiteátrumszerű nézőteret. A többnyire „illuminált” nézősereg ezen a szalma-amfiteátrumon helyezkedett el. Duhajságukban nemcsak a részegség, de valami mefisztói mozzatőerő is érződik. Egymást lökdösik le az amfiteátrum lépcsőzeteiről. Van, aki fönről egész leig bukfencezik, amin nagyot derülnek. A szerencsétlen csak forog szédületében, de csak visszamászik régi helyére. Az ekhós mögött idegesség, komor hangulat. Géza teljesen „elázott”, Tomi próbál lelket rázni bele. Vá-

gás. Ugyanott. A lónak vélt menyasszony utolsó jelenete megy. A közönség hancúrozik, kiabál, nem nagyon vagy egyáltalán nem figyeli az előadást. Egy pillanatban néhány legény nekiveselkedik, és nagy erővel kigurítja a „fedezékül” szolgáló ekhóst a képzelt szín mögül. A lányok épp öltözködnek, így éri őket a kellemetlen meglepetés. Futnak a székér után. A közönség tombol. A színészek megkísérlik végigjátszani a darabot, de ekkor egy teknőben felöltöztetett szalmabábút hoznak néhányan, és szinte leszorítják a porondról a színészeket. Egy papnak öltözött ember (az egész jelmez csak rögtönzött, csupa férfi játssza az elkövetkező halottas játékok) a szalmakazal mellől egy megszáradt marhaganét vesz fel, és míg a „koporsó” körül acsarkodó „hozzátartozók” siratják „halottukat”, ő mintha Bibliából olvasná, prédikálni kezd.*

PAP: Szomorú halotti gyülekezet! Kik e halott felett keseregtek, látjátok, meghalt ez az öreg legény! Lelankadt a farka, többé nem kemény! Meghalt életének legszebb divatában, (nagy derülés a közönség között) nem dobog már szíve a gatyában! Temessétek el már, hogy a görcs ne rázza. Búcsúznak most nőtlen legények, fogadjatok meg a szavamat, amit mondtok nektek:

A leányokat szeressétek, amíg e világon éltek,
Addig iparkodjatok, míg kemény a farkatok,
Ha valami szűzlányt megláttok a világon,
Igyekeztek tartani a farkatokon.
Annyi lányt próbáljatok ki minden,
Ahány fűszál terem a réten.
Az a lány érzi csak boldognak magát,
Kinek lábaközit éjjel tapogatják!
Kinek lába között éjjel halat fognak,
De jó módja is van ám az ilyen lánynak!

A közönség most lent gyülekezik, a Vendégszínház tagjai is, gyanútlanul odaállnak a különös játék közelébe.

PAP: Közelebb térvén végtisztességünk tárgyához, felolvasom előttem az elhunyt életiratát... kinek neve életében Lyukdugó Dániel volt, eredetét vette jó öreg édesatyja urától, Lyukdugó Sámueltól és jó öreg édesanyja asszonytól Csecsbillegető Lídiától, akik álta! istentelenségben és gazemberségben felneveltetett.

Gyere közelebb most, kedves fia, Ambrusz! Na gyere, gyere,
Hogy a te farodban menjen egy darab bikahús!

A közönség odalökődési Imrét.

PAP: Nem kell a szegyese, nem kell a combosa,
Elég lesz annak a tiszta szín fasza!
Gyere közelebb most, kedves fia, Gáspár!

* E halottas játék szövegét a szerző Újvári Zoltán *A temetés paródiája* című könyvéből kompillálta.

Most Lacit lökdösik előre.

PAP: Hogy a te farod fúrja ki a számár!
Gyere közelebb most, kedves fia, Sándor!

Most Ferit lökdösik előre, igen gorombán.

PAP: Sokkal rosszabb vagy, mint voltál másszor!
Hová húzódtál el, kedves fia, Imre?

Most Tomit toloncolják előre. A hangulat egyre paprikásabb. A közönség üvöltözik, önkívületben tombol.

PAP: Nyolc láb húzta kolbász menjen a seggübe!
Gyere közelebb most, kedves f.a, Balázs!
Hogyha parancsolom, a ló farát kiásd.
Leány magzatjai is voltak ezen embernek!
Gyere közelebb most, kedves lánya, Zsuzsa!

Valóban Zsuzsát tolják előre.

PAP: Tudod, sokszor adtad csecsed a markomba!
Gyere közelebb most, édes lánya, Ágnes!
Hogyha megbírkózunk, te mindig alól esel!

A fiúk már verekednek, a játék folyik. Agit lökik előre. Sír. Most kezdődik az általános verekedés, a lányokat tépázzák, tépik ruhájukat, a Vendégszínház fiútagjai a legnagyobb forgatagban igyekeznek valahogy szabadulni, persze, ezt csak keményen verekedve tehetik, közben a lányokat próbálják menteni. Csak Tominak sikerül Agit magával vonszolni a kazlak mögé, ahova a szekeret tolták az imént a fiatalok. Hirtelen vihar kerekedik. A verekedők lassan szélednek. Tomi és Agi látja, ahogy a Vendégszínház többi tagja fut át a réten. Feri megkéselve tántorog a szalmakazal mellett. Feri az ekhóson, hevenyén bekötözve a kellékek és a saját krumplis meg hagymás zsákjai között.

A SZALMA-AMFITEÁTRUM ÉG!

A Vendégszínház többi tagja fut egy elhagyott szélmalom felé. Tomi és Agi befogva az ekhóba az ellenkező irányba mennek, vonszolva magukkal Ferit, kinek feje felett himbálóznak a sonkák, a paprika- és fokhagymafüzérek. A Vendégszínház kivált tagjai benyitnak, a vihar elől menekülve, a szélmalom ajtaján. Az ajtó mögött valami kivehetetlen függönyszerűség állja utukat. Géza széles mozdulattal szétnyitja: egy csillogó-villogó díszes barokk színház színpadára lépnek, a közönség, csupa jól táplált, jovialis mosolyú, kitűnően öltözött úr és úrhölgy, meleg tapssal fogadja a belépőket. Külső. Agi és Tomi küszködve húzza az ekhóst a szélben, közben körülöttük ludak szállnak nagy gágogva. A lejelentő Song és a lejelentő feliratok egy röptében kimerevített lúdon, a háttérben küszködő két fiatalon és az ekhóson keresztül megy.

VÉGE